

dem k tomu odsouzena byla žalovaná k zaplacení dlužné částky s přísl. v hotovosti, ať se tak mělo státi proti vrácení zastaveného dluhopisu anebo ne, předčasně, naopak měla žaloba býti zamítnuta pro tentokráte jako předčasná, ježto lhůta k přihláškám ve smyslu vládního nařízení č. 276 r. 1924 za sporu ještě neuplynula. Stalo se tak proto dodatně změnou odsuzujících rozsudků.

Čís. 5753.

Předpis řu 586 obč. zák. není předpisem průvodním, nýbrž ustanovuje předpoklady pro působnost poslední vůle.

Pokud vzhledem k okolnostem případu byla vůle zůstavitelova v případě řu 585 obč. zák. projevena určitě, třebas se tak nestalo souvislým projevem, nýbrž zodpovězením otázek svědka poslední vůle.

(Rozh. ze dne 10. února 1926, Rv II 35/26.)

Žalobě zákonných dědiců na dědičku ze závěti o neplatnost závěti procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud první stolice odůvodňuje své rozhodnutí tím, že zůstavitelka neprojevila svou poslední vůli sama z vlastního popudu, nýbrž jen, odpovídajíc na otázky jí davané, přikývnutím na učiněný návrh (§§ 565, 585 obč. zák.), a dále tím, že poslední pořízení není prokázáno souhlasnými příssežnými výpovědmi všech tří neb aspoň dvou svědků (§ 586 obč. zák.). V úvahu přicházejí ustanovení §§ 565, 586, 585 obč. zák., z nichž první jedná o t. zv. vnitřních náležitostech závěti (v souzeném případě jde jenom o první část tohoto řu, jednajíc o přisvědčení na návrh), druhé o náležitostech zevních, poslední o důkazu. Že jde jen o otázku důkazu, jde na jevo z úvahy, že poslední pořízení, při kterém šetřeno všech vnitřních i zevních náležitostí, je na př. neplatným (§§ 586, 601), zemřeli-li později dva ze svědků, takže mohl býti slyšen pouze jediný. Z výpovědi ošetřujícího lékaře Dr. V., jednoho ze svědků posledního pořízení, je patrné, že zůstavitelce — dle spisů pozůstalostních 80leté a nemocné — mluvení činilo obtíže. Není-li vůbec neobvyklým, že při ústním pořizování dávají se pořizovateli otázky, je to v souzeném případě vzhledem ku okolnosti právě zmíněné tím spíše pochopitelným a odůvodněným snahou pořizovatele co nejvíce šetřiti, přece však dopátrati se jeho vůle. Svědectvím osob, které byly svědky posledního pořízení, je prokázáno, že Dr. V. tázal se zůstavitelky, komu vše poroučí, a vyjmenoval potom jednotlivě jména jejích dětí, tázaje se, poroučí-li to tomuto, načež zůstavitelka odpovídala stále záporně slovem »ne« a teprve když Dr. V. jmenoval »Tony« (žalovanou), přisvědčila na otázku slovem »ano« a totéž na opětovnou otázku opakovala. Otázky Dra V-a, diktované potřebou šetřiti nemocného testátora, nelze nazvati »návrhem«, nesrovnávalo by se to ani s obyčejným významem a výkladem slova toho. Jmenoval-li Dr. V., tázaje se, zdali to testátorka poroučí osobě jí právě jmenované, postupně děti testátorky, mezi nimiž bylo hledati dědice, není to »návrhem«, nýbrž podrob-

ným dotazováním se, pokusem, snahou, dopátrati se vůle zůstavitelčiny; a odpověděla-li testátorka po každém jméně výslovným »ne«, když pak na řadu přišlo jméno žalované, výslovným »ano«, není to přisvědčením na nějaký »návrh«, nýbrž vzhledem ku předchozímu vyjmenování vědomým a výslovným přisvědčením, že nyní bylo uvedeno jméno pravého dědice, vědomým a výslovným projevem vůle. Svědek Dr. V., který stál těsně u hlavy testátorky, potvrzuje, že testátorka pronesla i slovo »ano, všechno Tóny«, svědek Josef J., který stál něco dále a snad zaslechl jen — zůstavitelka mluvila šeptem — slovo poslední, potvrzuje, že zůstavitelka pronesla slovo »Tóny«. Třetí svědek Josef S. slov těch neslyšel. Tu je tedy aspoň dvěma svědky potvrzeno, že testátorka na otázky Dra V-a sama odpověděla slovem »Tóny«. Ustanovení §u 586 neznamena, že výpovědi svědků musí doslovně souhlasiti, postačí potvrzení stejné co do obsahu; vždyť tři lidé, slyšení po čase o tom, čeho byli současně svědky, sotva kdy udají vše stejnými slovy a přece obsah jich výpovědi bude týž. Ovšem třetí svědek neslyšel oněch slov; ale nehledě k tomu, že případ, kdy jeden ze svědků nepamatuje se již na vše, dlužno klásti na roveň onomu, kdy jeden ze svědků vůbec nemůže býti slyšen, nepadá věc ta na váhu, nýbrž má soud odvolací za to, že už tím, co bylo mimo to uvedeno, je vůle testátorčina prokázána. Přísná ustanovení citovaných §§ mají za účel — nehledě ku případům donucení a pod., o které tu nejde — zajistiti opravdovost vůle testátorovy a zameziti možnost nedorozumění, možnost jakékoli různosti výkladu; takové možnosti v projednávaném případě není, testátorka projevila — byť i na otázku, kterých však co do osoby dědice dána celá řada — svou vůli sama a obsah její vůle jest i prokázán, při čemž netřeba ani hleděti ku zásadě favor testamenti, vyslovené v §u 817 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud posoudil, zamítнув žalobu, věc v podstatě správně po právní stránce. Nelze sice přisvědčiti jeho názoru, že předpis §u 586 ve znění novely ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák. je předpisem průvodním. Nové znění §u 586 obč. zák. dáno bylo právě k tomu cíli, by rozřešen byl rozpor, zda je tento předpis předpisem průvodním, či zda obsahuje předpoklady, na nichž závisí účinnost poslední vůle. Tato sporná otázka byla rozřešena v tomto smyslu, jak z motivů k §u 586 obč. zák. I. novely ve věstníku min. sprav. z roku 1914, str. 557 zřejmě na jevo jde (srov. také rozhodnutí vídeňského nejv. s. čís. 915 a 1048 sb. Nowak a Krčmář v Právniku z roku 1915 str. 201). Není-li vyhověno předpokladům §u 586 obč. zák., jest poslední pořízení zmařeno. Přes onen mylný názor odvolacího soudu není rozhodnutí jeho ve věci nesprávné. Při rozhodnutí sporu bylo uvážiti, zda vůle zůstavitelčina byla prohlášena určitě ve smyslu §u 565 obč. zák., mimo to pak, zda zachovány byly náležitosti §u 585 a 586 obč. zák. V prvním směru bylo uvažovati jediné o tom, zda zůstavitelka neprojevila vůle své jen tím způsobem, že by byla přisvědčila k návrhu jí učiněnému. Podle §u 585

obč. zák. je třeba, by zůstavitel prohlásil při soukromém ústním pořízení svou vůli, což zpravidla stane se ústně. Přes to však ve zvláštních případech bude lze připustiti vyjimku od požadavku ústního projevu tam, kde vůle zůstavitelova bude prohlášena i jiným způsobem tak určitě, že nebude pochybnosti o pravém jejím obsahu. V souzeném případě tázal se lékař, jako svědek závěti, zůstavitelky u přítomnosti druhých dvou svědků, kdo má co dostati, nebo komu zůstavitelka co poroučí, a jmenoval při tom některé z jejích dětí. Zůstavitelka při jménech jmenovaných dětí, mimo žalovanou, vrtěla záporně hlavou a odpovídala slovem »ne« a teprve při jméně žalované dcery přikývla hlavou a odpověděla kladně. Předpisem řu 565 obč. zák. snažil se zákonodárce chrániti jen opravdovou vůli zůstavitelovu a zabrániti, by nebyla mu vůle jiných osob podložena, vsuggerována. Zda se tak stalo čili nic, bude posouditi podle zvláštností každého případu. Pro souzený případ je rozhodným, že nešlo o jedinou otázku, jež by byla zůstavitelce dána z toho důvodu, že nebyla s to vysloviti se jasně a souvisle, byvši zbavena této možnosti náhlým onemocněním a že jí nebylo domlouváno, by rozhodla se v určitém smyslu, nýbrž že bylo jí dáno několik otázek, pokud šlo o zjištění pravého dědice veškerého jejího jmění, a že zůstavitelka jedinou z nich, a to ne první, zodpověděla kladně, ostatní pak všechny záporně. Nešlo tu o osobu němou, nýbrž osobu zbavenou náhle možnosti mluvit souvisle a hlasitě, jež mohla vůli svou projevit v první řadě jen jednotlivými slovy a posunky přisvědčujícími nebo zápornými. Opětovným dotazováním se zůstavitelky a jejím přisvědčováním nebo záporem byla vůle její dostatečně určitě projevena. Nešlo tu o přisvědčení k návrhu, nýbrž o rozmyslné a uvážené zodpovědění celé řady otázek, jichž účelem bylo jen vypátrati a zjistiti skutečnou vůli zůstavitelky, jež nebyla více s to prohlásiti ji vlastními slovy, takže výsledkem toho byl vlastní projev vůle zůstavitelčiny, aniž šlo o převzetí vůle jí vsuggerované. Po této stránce souhlasí navzájem i přísežné výpovědi všech tří svědků poslední vůle, kteří shodně potvrdili onu skutečnost, postačující ke zjištění platné poslední vůle. Nezáleží proto na tom, že jediný svědek potvrdil slova zůstavitelčina: »ano, všechno Tóny«, t. j. že celou pozůstalost má dostati žalovaná, dále že jen dva svědkové slyšeli z úst zůstavitelčiných slovo Tóny, t. j. jméno žalované, kdežto třetí svědek potvrdil jen slovní odpověď na otázku (ano, neb jo). I dovolacímu soudu postačilo, že všichni svědkové poslední vůle potvrdili pod přísahou souhlasně, že zůstavitelka zodpověděla řadu otázek jí daných způsobem shora vyličeným, čímž byla skutečná a opravdová vůle její přesně zjištěna.

Čís. 5754.

Proti rozvrhovému usnesení, přičicím se knihovnímu stavu, může podati rekurs i ten knihovní věřitel, který při rozvrhovém roku nepodal odporu.